

İlgili Kanun / Madde
6100 S. HMK/27

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2024/13759

Karar No. 2025/2394

Tarihi: 06.03.2025

- HUKUKİ DİNLENME HAKKI
- BİLGİLENME HAKKI
- AÇIKLAMA VE İSPAT HAKKI
- SİLAHLARIN EŞİTLİĞİ İLKESİ

ÖZETİ: Gerek Anayasa gerekse AİHS düzenlemelerine uygun olarak 6100 sayılı Kanun'un 27. maddesinde düzenlenen "Hukuki dinlenme hakkı"nın temel unsurları anılan maddede tek tek belirtilmiş, böylece uygulamada bu temel yargısal hak konusundaki tereddütlerin önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

Bu unsurlardan ilki bilgilendirme hakkıdır. Bu çerçevede, öncelikle tarafların gerek yargı organlarınca gerek karşı tarafça yapılan işlemler konusunda bilgilendirilmeleri zorunludur. Kişinin kendisinden habersiz yargılama yapılarak karar verilmesi, kural olarak mümkün değildir. Hak sahibinin kendisi ile ilgili yargılama ve yargılamanın içeriği hakkında tam bir şekilde bilgi sahibi olması sağlanmalıdır.

Bu hakkın ikinci unsuru, açıklama ve ispat hakkıdır. Taraflar, yargılamayla ilgili açıklamada bulunma, bu çerçevede iddia ve savunmalarını ileri sürme ve ispat etme hakkına sahiptirler. Her iki taraf da bu haktan eşit şekilde yararlanır. Bu durum silahların eşitliği ilkesi olarak da ifade edilmektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) göre silahların eşitliği ilkesi, davanın bir tarafını, diğer taraf karşısında belirli bir dezavantaj içine sokmayacak şartlar altında, her bir tarafın deliller de dâhil olmak üzere, davasını ortaya

koymak için makul ve kabul edilebilir olanaklara sahip olması zorunluluğu şeklinde ifade edilmiştir (Sibel İnceoğlu, Adil Yargılanma Hakkı, Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru El Kitapları Serisi-4, 2018, s.115).

Hukuki dinlenilme hakkının üçüncü unsurunu tarafların iddia ve savunmalarını yargı organlarının tam olarak dikkate alıp değerlendirmesi oluşturmaktadır. Bu değerlendirmenin de kararların gerekçesinde yapılması gerekir. Anayasa'nın 36. maddesine göre mahkemelerin, tarafların dayanaklarını, iddialarını ve delillerini etkili bir biçimde inceleme görevi vardır. Dolayısıyla mahkemelerce, yargılamanın taraflarınca ileri sürülen iddialar ve gösterilen deliller gereği gibi incelenmek zorundadır.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davacı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; davalıların müvekkili işyerinde yürürlükte bulunan bir toplu iş sözleşmesi bulunmasına rağmen davalıların kendilerince oluşturdukları sözcü heyeti tarafından bir kısım maddi taleplerde bulunulduğunu, üretimin sürekliliğinin mecburiyeti nedeniyle bir kısım taleplerin müvekkili tarafından kabul edildiğini, davalılar tarafından elde edilen maddi menfaatler ile yetinilmeyerek 2015 Temmuz ve Ağustos aylarında ek maddi menfaat talebinde bulunulduğunu, anlaşma sağlanamaması üzerine davalıların kışkırtması, tehditleri ve cebir uygulaması nedeniyle 26.08.2015 tarihinde işyerinde üretimin durdurulduğunu, bu tarihten sonra işçilerin fabrika önünde eylem yaptıklarını ve çalışmak isteyen işçilerin de çalışmalarına izin vermediklerini, davacı işyerinde 26.08.2015 tarihinden 10.09.2015 tarihine kadar üretim yapılmadığını bu nedenle müvekkili Şirketin zarara uğradığını ileri sürerek uğranılan maddi zararın davalılardan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

1. Davalı Yakup Özçelik vekili cevap dilekçesinde; davacı işyerinde işçilerin sendikadan istifa ettikten sonra kendi sözcülerini belirleyerek işyerine bildirdiklerini, işveren tarafından bu durumun kabul edildiğini ve sonraki dönemde sözcü heyetinin muhatap alındığını, 7 Haziran 2015 tarihinde işyerinde grev başladığını, işyeri zarar görmesin diye işçilerin çalışmaya devam ettiklerini ancak işveren

tarafından 250 kişilik işten çıkarma listesinin hazırlandığını bunun üzerine işyerinde 26 ağustos 2015'te ikinci bir eylem başladığını daha sonra 10.09.2015 tarihinde işveren tarafından açılan kamu davası hariç diğer davalardan feragat edildiğini ve geçmişe yönelik talepte bulunulmayacağına ilişkin taahhütname imzalandığını savunarak davanın reddini istemiştir.

2. Davalı Ömer Yıldırım cevap dilekçesinde; dava dilekçesinde adı geçen sözcülerin davacı Şirkete zarar verdiğini gösteren somut bir delil bulunmadığını, herhangi bir sorumluluğunun bulunmadığını savunarak davanın reddini istemiştir.

3. Diğer davalılar vekili cevap dilekçesinde; davalı işyerinde kanun dışı iş bırakma eyleminin gerçekleşmediğini, müvekkillerinin gayri resmi değil işverence kabul edilmiş işçi sözcüleri olduğunu, işçilerin üretimi durdurmadıklarını, yeniden işe alınmak üzere beklediklerini, müvekkillerinin dava konusu edilen zarara ilişkin sorumluluklarının bulunmadığını, bir kısım müvekkilinin işyerinde çalışmaya devam ettiğini, iş sözleşmesi feshedilenlerin ise tazminatlarının davacı işveren tarafından ödendiğini savunarak davanın reddini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; davalı işçilerin sendika üyeliğinden istifa ettikleri, toplu iş bırakma eyleminin sendika vasıtasıyla yapılmadığı, davalıların ve dava dışı işçilerin iş bırakma eyleminin grev olarak nitelendirilemeyeceği, davacı şirketin toplu iş bırakma eylemi ve sonrasında davalıları muhatap aldığı, toplu iş bırakma eyleminden sonra işçilerin özlük haklarında iyileştirme yapıldığı, davalıların işverene maddi bir zarar verme kastının bulunmadığı bu nedenle davalıların eyleminin haksız fiil olarak nitelendirilemeyeceği, 16.11.2021 tarihli bilirkişi raporunda iş bırakma eylemi nedeniyle sipariş iptallerinin olmadığı bu sebeple maddi bir zararın meydana gelmediğini belirtildiği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili tarafından istinaf başvurusunda bulunulması üzerine, Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; dosya içeriğine göre 26.08.2015-10.09.2015 tarihleri arasında gerçekleşen toplu iş bırakma eyleminin icrası konusunda davalıların sözcü heyeti içerisinde yer aldıkları ancak davalıların içinde bulunduğu işçi grubunun eyleminin haksız olduğunun ispat yükü üzerinde bulunan davacı tarafından kanıtlanamadığı gerekçesiyle davacı vekilinin istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Sebepleri

Davacı vekili temyiz dilekçesinde;

1.Davalılar tarafından yapılan eylemin haksız olduğunu,

2.Davalıların iş sözcüsü olarak muhatap alınmalarının haksız fiil sorumluluğunu etkilemeyeceğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme ve Gerekçe

Taraflar arasında hukuki dinlenme hakkının ihlal edilip edilmediği uymazlık konusudur.

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın (Anayasa) 36/1 hükmünde, herkesin yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddiada bulunma ve savunma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla mahkemeye erişim hakkı, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün bir unsurudur (AYM, Birinci Bölüm, B.No: 2017/32699, 12.01.2021, §23).

Anayasa'nın 90. maddesinin son fıkrasında temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümlerinin esas alınacağı ifade edilmiştir. Buna göre ülkemizin de taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 6. maddesinde ayrıntılı şekilde düzenlenen adil yargılanma hakkına ilişkin hükmün hukukumuzun bir parçası olduğu vurgulanmalıdır.

Gerek Anayasa gerekse AİHS düzenlemelerine uygun olarak 6100 sayılı Kanun'un 27. maddesinde düzenlenen "Hukuki dinlenme hakkı"nın temel unsurları anılan maddede tek tek belirtilmiş, böylece uygulamada bu temel yargısal hak konusundaki tereddütlerin önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

Bu unsurlardan ilki bilgilendirme hakkıdır. Bu çerçevede, öncelikle tarafların gerek yargı organlarınca gerek karşı tarafça yapılan işlemler konusunda bilgilendirilmeleri zorunludur. Kişinin kendisinden habersiz yargılama yapılarak karar verilmesi, kural olarak mümkün değildir. Hak sahibinin kendisi ile ilgili yargılama ve yargılamanın içeriği hakkında tam bir şekilde bilgi sahibi olması sağlanmalıdır.

Bu hakkın ikinci unsuru, açıklama ve ispat hakkıdır. Taraflar, yargılama ile ilgili açıklamada bulunma, bu çerçevede iddia ve savunmalarını ileri sürme ve ispat etme hakkına sahiptirler. Her iki taraf da bu haktan eşit şekilde yararlanır. Bu durum silahların eşitliği ilkesi olarak da ifade edilmektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) göre silahların eşitliği ilkesi, davanın bir tarafını, diğer taraf karşısında belirli bir dezavantaj içine sokmayacak şartlar altında, her bir tarafın deliller de dâhil olmak üzere, davasını ortaya koymak için makul ve kabul edilebilir olanaklara sahip olması zorunluluğu şeklinde ifade edilmiştir (Sibel İnceoğlu, Adil Yargılanma Hakkı, Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru El Kitapları Serisi-4, 2018, s.115).

Hukuki dinlenme hakkının üçüncü unsurunu tarafların iddia ve savunmalarını yargı organlarının tam olarak dikkate alıp değerlendirmesi oluşturmaktadır. Bu değerlendirmenin de kararların gerekçesinde yapılması gerekir. Anayasa'nın 36. maddesine göre mahkemelerin, tarafların dayanaklarını, iddialarını ve delillerini etkili bir biçimde inceleme görevi vardır. Dolayısıyla mahkemelerce, yargılamanın taraflarınca ileri sürülen iddialar ve gösterilen deliller gereği gibi

incelenmek zorundadır.

Somut uyuşmazlıkta davanın reddine dair İlk Derece Mahkemesi kararına karşı davacı vekilince istinaf yoluna başvurulması üzerine Bölge Adliye Mahkemesince ispat yükünün davacı üzerinde olduğu, davacı iddiasını ispat edemediğinden davanın reddine karar verilmesinin isabetli olduğu gerekçesiyle istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

Dairemizce temyiz incelemesi sırasında Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 30. Hukuk Dairesine hitaben yazılan 21.01.2025 tarihli dosya eksiklik talep yazısı ile, dava dosyası ve ekleri içerisinde davacı vekili tarafından sunulan 10.12.2019 tarihli dilekçeden önceki belgelere fiziken rastlanılmamış olduğu ve bu belgelerin bir kısmının UYAP sistemine de taranarak aktarılmadığı belirtilerek anılan eksik evrakın fiziken Dairemize gönderilmesi istenilmiştir. Eksiklik talep yazısının gereği Polatlı 3. Asliye Hukuk (İş) Mahkemesince yerine getirilerek 22.01.2025 tarihli yazıyla eksik olduğu belirtilen evrak Dairemize gönderilmiştir.

Söz konusu süreç dikkate alındığında, İlk Derece Mahkemesince yapılan yargılama sırasında dosya içerisinde bulunan ve Dairemiz eksiklik talebi üzerine gönderilen belgelerin Bölge Adliye Mahkemesince yapılan istinaf incelemesi sırasında dosyada bulunmadığı ve bu nedenle Bölge Adliye Mahkemesince ilgili belgeler değerlendirilmeksizin karar verildiği anlaşılmaktadır. Oysa hukuki dinlenilme hakkının istinaf aşamasında da gözetilmesi gerektiği uyuşmazlık dışıdır. Bölge Adliye Mahkemesince tarafların iddia ve savunmaları ile sundukları delillerin tam olarak dikkate alınıp değerlendirilmemesi hukuki dinlenilme hakkının ihlali niteliğindedir.

Açıklanan sebeplerle Bölge Adliye Mahkemesince verilen kararın, istinaf aşamasında dosya kapsamında mevcut olmadığı için incelenemeyen evrak incelenerek sonuca gidilmesi ve böylece hukuki dinlenilme hakkının sağlanması bakımından usulden bozulması gerekmiştir.

VI. KARAR

Açıklanan sebeple;

Temyiz olunan, Bölge Adliye Mahkemesi kararının usulden BOZULMASINA,

Bozma sebebine göre tarafların diğer temyiz itirazlarının incelenmesine şimdilik yer olmadığına,

Peşin alınan temyiz karar harcının istek hâlinde ilgiliye iadesine

Dosyanın Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

06.03.2025 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.